

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 30.10.1996
KOM(96) 488 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

FISKERIAVTAL

REDOGÖRELSE OCH FRAMTIDSUTSIKTER

INLEDNING

Genom rådets resolution av den 3 november 1976¹ läggs grunden för slutandet av fiskeriatvalet. Efter tjugo års erfarenhet anser kommissionen att det är lämpligt att reflektera över dess utrikes fiskeripolitik².

SEKTION I

1.1 Fiskeriatvalens utveckling mellan 1977 och 1996

Gemenskapens politik om fiskeriatval blev officiell i samband med rådets resolution av den 3 november 1976 som avsåg en utvidgning av medlemsstaternas fiskezoner till 200 nautiska mil längs sina kuster vid Nordatlanten och Nordsjön från och med den 1 januari 1977. Beslutet fattades för att skydda gemenskapens intressen i samband med flera länders unilaterala uttalanden att utvidga sin suveränitet till 200 nautiska mil från sina kuster, vilket hotade avbryta gemenskapens fiskefartygs traditionella fiske. Resolutionen fastställde å ena sidan att fiske med tredje lands fartyg inom gemenskapens område på 200 nautiska mil skulle lyda under avtal mellan gemenskapen och berört land. Å andra sidan skulle bibehållandet av befintliga fiskerirättigheter och erhållandet av nya rättigheter för gemenskapens fiskare i tredje lands vatten fastställas inom ramen för gemenskapens fiskeriatval.

Politiken om fiskeriatval var nödvändig för att skydda en stor del av fiskesektorn som garanterar en levande ekonomisk aktivitet - och därmed sysselsättning - i gemenskapen i allmänhet och, mer speciellt, i kustområden beroende av fiskesektorn. Vidare bidrar den i stor omfattning till att fiskeprodukter levereras till gemenskapens marknad.

Gemenskapens fiskeriatval begränsades ursprungligen till Nordsjön och utvidgades därefter till andra vatten. För närvarande har gemenskapen slutit 26 avtal, varav 15 med länder i Afrika och Indiska oceanen, 10 med länder kring norra Atlanten inklusive 5 i Östersjön, och ett med ett latinamerikanskt land.

Sedan fiskeriatvalen infördes har en ständig utveckling av avtalens utformning och omfattning ägt rum. Spaniens och Portugals anslutning 1986 med egna nätverk av fiskeriatval och senare Sveriges och Finlands, påskyndade utvecklingen av gemenskapens fiskeriatval. Vad gäller avtal där gemenskapen har en finansiell kostnad, har det internationella fiskeriatvalets budget utökats från 6 miljoner ecu 1981 till 280 miljoner ecu 1996 och motsvarande fiskemöjligheter har ökat från 13 900 BRT till 132 000 BRT (plus ytterligare en kvot på 136 600 ton i Grönland).

Kommissionen har vidare fått mandat av rådet att förhandla fram nya avtal med latinamerikanska, afrikanska och andra länder³.

¹ EGT nr C 105, 7.5.1981.

² Det här meddelandet kompletteras av kommissionens arbetsdokument om fiskeriatval som förbereddes inför Europaparlamentets seminarium i Quimper den 13-14 maj 1996.

³ Mandat för nya avtal: Latinamerika: Chile, Peru, Ecuador, Columbia, Venezuela, Uruguay.

1.2 Avtalens form

Typer av fiskeriavtal

Det finns inte enbart en "avtalstyp". Enskilda avtals omfattning återspeglar snarare respektive parter målsättningar och ekonomiska intressen. När avtalet med Argentina, som omfattade främjandet av samriskföretag och samägda företag, slöts i maj 1994 ansågs det vara ett "andra generationens avtal" och alla avtal som hade tecknats tidigare betraktades som "klassiska" eller "första generationens avtal".

Gemenskapen har tecknat ett antal olika avtalstyper med andra länder i samband med utrikes fiskepolitik. De omfattar:

- ömsesidiga avtal under vilka gemenskapen erbjuder partnerländerna fiskemöjligheter i medlemsstaternas fiskevatten i utbyte mot motsvarande möjligheter för gemenskapens fartyg i de andra ländernas vatten (Norge, Färöarna, Island och Baltikum),
- avtal om tillstånd för gemenskapens fartyg att fiska överskottet i tredje lands vatten (USA⁴, Canada⁵),
- avtal om tillgång till resurserna för gemenskapens fartyg i utbyte mot finansiell kompensation (AVS-länder i Afrika och Indiska oceanen, samt i viss mån Marocko),
- avtal om tillgång till resurser genom licens och arrangemang med samriskföretag i utbyte mot finansiell kompensation och marknadstillgång (Grönland),
- och slutligen, avtalet med Argentina, som omfattar upprättandet av samägda företag och samriskföretag.

Varje avtalstyp utgår från egna förutsättningar och man kan förstå avtalen i förhållande till historiska fiskemönster och överenskommelser, fiskesektorns utvecklingsstadium i partnerlandet eller närvaron av gemensamma fiskbestånd som uppstår i gemenskapens och tredje lands fiskeområden.

Rådets antagande av ett förhandlingsmandat för latinamerikanska länder i oktober 1990 var det första tecknet på en förändring av gemenskapens politik om fiskeriavtal, då det försökte beakta potentiella och kommersiella möjligheter i länder med redan utvecklade fiskesektorer. Det nyaste i denna inställning var att tillgången till fiskemöjligheter i latinamerikanska länders vatten inte skulle grundas på att partnerländerna skulle bevilja fiskelicenser, utan på att samägda företag och samriskföretag skulle upprättas inom fiskeindustrin mellan gemenskapens fartygsägare och tredje lands fiskeintressenter.

Afrika: Gabon, Sydafrika, Mocambique, Namibia.

Övriga områden: Polen, Ryssland och USA.

⁴ Slutade gälla vid slutet av 1993.

⁵ Canada har inte ännu ratificerat avtalet från 1992.

1.3 Grundprinciper

Fiskerieravtalen förhandlas fram i enlighet med riktlinjerna i de förhandlingsdirektiv som fastställts av rådet. Förhandlingarna grundas främst på principerna i Förenta nationernas havsrättskonvention och, vad gäller AVS-länderna, följer även Lomékonventionen. Man tar hänsyn till kustländernas och gemenskapens rättigheter och skyldigheter och särskilt till det internationella samarbetsbehovet. Ett huvudmål är att säkra bevarandet och en rationell och hållbar användning av fiskeresurserna i fråga.

Relevanta bestämmelser i artikel 62 i Förenta nationernas havsrättskonvention (UNCLOS) och Lomé-konventionen AVS/EG utgör riktlinjerna för avtalen för fiske av överskott i förhållande till kustländernas krav och fångstkapacitet.

Fiskerieravtal har från början varit handelsinriktade, det vill säga gemenskapsflottan har haft möjlighet till fiske i utbyte mot andra fiskemöjligheter för partnerländerna eller mot utbetalning av finansiella bidrag. Denna kommersiella karaktär upphäver inte gemenskapens åtaganden för bevarande av resurserna i partnerländernas vatten, vilket återspeglas i de fiskekvoter och -villkor, kontrollarrangemang, osv. som avtalen tar upp.

Vad gäller AVS-länderna utgör fiskerieravtalen en specifik faktor av gemenskapens allmänna politik gentemot dessa länder. I enlighet med artikel 130 V i EG-fördraget är det uppenbart att denna faktor måste stämma överens med gemenskapens utvecklingspolitik enligt vad som är fastställt i Lomé-konventionen AVS/EG. Detta element måste naturligtvis stämma överens med gemenskapens utvecklingspolitik enligt Lomékonventionen. Samtidigt som avtalens målsättning inte är att utveckla partnerländernas inhemska fiskeindustri, inklusive det icke industrialiserade fisket, måste dock gemenskapen säkerställa att avtalen inte inskränker deras utveckling eller vitalitet.

Avtalen med AVS-länderna har dock en egen filosofi som inte grundas på utvecklingsmål. Det kommersiella konceptet skall uppfattas i detta fall som definitionen av ömsesidiga eftergifter från bägge parter, eller med andra ord som en balans mellan vad gemenskapen får när det gäller fiskemöjligheter och vad den betalar till berört tredje land.

Den globala ersättningen består huvudsakligen av finansiella bidrag som gemenskapen och fartygsägarna betalar genom licensavgifter, och även av "utvecklingsinriktade" åtgärder som fartygsägarna står för, till exempel besättningar bestående av medborgare från AVS-länderna, skyldigheter att lossa fångsten, observatörer ombord på fartygen, osv., som tredje land uttryckligen krävt i samband med förhandlingarna.

Vad gäller kommersiella transaktioner står det partnerlandet fritt att välja slutdestination för avtalets finansiella kompensation. I vanliga fall tillskrivs den största kompensationsdelen statskassan och en del avsätts för specifika åtgärder inom fiskesektorn, vetenskaplig forskning om bestånden, utbildning inom fiskesektorn och kontroller, osv. De vetenskapliga programmens och utbildningsprogrammets bidrag till relevanta sektorer i flertalet partnerländer har varit mycket positivt. Programmen har gett partnerländerna möjlighet att utbilda eller vidareutbilda många av sina medborgare på olika områden inom fiskesektorn, som fiskare, observatörer, vetenskapsmän, ekonomer och tekniker inom beredningsindustrin. En välkommen utveckling i förhållande till fondtilldelningen är att det nya avtalet med Marocko förutser att

30% av den totala finansieringen avsätts för utveckling av den marockanska fiskesektorn fördelat över de fyra år som avtalet gäller.

I avtalen betonas nu ytterligare ett främjande av en effektiv kontroll av fiskeverksamhet genom observatörer och kontrollprogram, finansiering av kontrollinfrastrukturen i våra partnerländer och upprättandet i medlemsstaterna av specifika kontrollprogram för fiskefartyg.

SEKTION II

FISKERIAVTALENS SYFTE

Allmänna mål

Målen som fastställts för fiskeriatvalen i de förhandlingsdirektiv som rådet antagit har säkrat en nyckelroll för fiskeriatvalen i gemenskapens gemensamma fiskeripolitik. Målen står främst i relation till den direkta och indirekta sysselsättningen i samband med fiskeverksamhet, kvoten och stabiliteten av fiskemöjligheterna som gemenskapens flotta har; fisk och fiskeprodukter från gemenskapskällor som levereras till den gemensamma marknaden och avtalens roll i strukturpolitiken för gemenskapens totala flotta. Avtalens konsekvenser både för gemenskapen och dess partnerländer bör ses över i förhållande till målen.

2.1 Socioekonomiska aspekter

En av de viktigaste anledningarna till avtalens existens är fortfarande social och ekonomisk. Genom att bibehålla eller utveckla flottans fiskemöjligheter i tredje lands vatten, skyddar avtalen direkt sysselsättning på fiskefartygen och indirekt sysselsättning i beredningsanläggningar på land och därtill kopplade industrier inom gemenskapen. Följaktligen är dessa avtals vidare existens av högsta betydelse för kustkommunerna som är beroende av vår fiskesektor eftersom dessa kommuner är i allmänhet belägna i ekonomiskt missgynnade regioner där det finns få, för att inte säga inga, alternativa sysselsättningsmöjligheter.

Uppskattningsvis är 20 000 personer från gemenskapen direkt sysselsatta på 1 300 fiskefartyg med verksamhet enligt våra fiskeriatval. Grundat på socioekonomiska regionala undersökningar uppskattas det att, lågt räknat, ett arbetstillfälle till sjöss genererar ett arbetstillfälle på land. Därför är ytterligare 20 000 personer sysselsatta i fiskeindustrin och sidotjänster som står i direkt relation till dessa avtal. Detta illustreras bäst genom avtalet med Marocko som står för över 8 000 fiskare sysselsatta på fartygen.

Skapandet och/eller bibehållandet av sysselsättning i förbindelse med fiskeriatvalen är inte begränsat till gemenskapen eftersom dessa avtal även genererar sysselsättningsmöjligheter i AVS-partnerländernas fiskesektorer. Avtalen avser anställning av lokala fiskare på våra fiskefartyg och antalet beror på fartygets storlek. Observatörer är också placerade ombord och våra fartygs behov av reparationer, leveranser och andra tjänster skapar ytterligare jobb i partnerländernas hamnar. Våra partners forskningsinstitut och kontrollorgan gynnas också av ytterligare sysselsättning som en direkt följd av avtalen. I de fall avtalen innebär att gemenskapsfartyg förpliktar sig att landa sin fångst i våra partnerländer bidrar de till sysselsättningen i dessa länders fiskberedningsindustri.

2.2 Marknader

Ytterligare ett viktigt mål som gemenskapens avtal har är leveransen av fiskeprodukter från gemenskapens resurser till den gemensamma marknaden. Gemenskapens marknad utgör världens största fiskemarknad med mer än 9 miljoner ton under 1993. Samma år var importvärdet 7 miljarder ecu och i kvantitativa termer 3,6 miljoner ton. Räknat i värde överstiger detta produktionen inom gemenskapen som uppnådde 6 miljarder ecu för 6,7 miljoner ton.

I samband med detta är det viktigt att använda och utveckla verktygen som skall säkra att leveransen till gemenskapens marknad från gemenskapens källor bibehåller sin relativa betydelse. Kombinerade med fångsterna som våra fartyg gör i internationella vatten står fiskeriavtalen för ungefär 25% av gemenskapens totala produktion. Därför utgör de en viktig faktor för att säkra leveransen till gemenskapens marknad och minska vårt handelsunderskott vad gäller fiskeprodukter.

Man bör uppmärksamma att detta underskott ökat betydligt under senare år, speciellt mellan 1988 och 1990, och nu uppgår till 54% av värdet av vårt marknadsbehov. Denna trend kan förklaras genom själva marknadsutvecklingen beroende på Spaniens och Portugals anslutning 1986 och den allt större efterfrågan på fiskeprodukter som medförde en ökning av konsumtionen per capita från 15 kg till 22 kg under perioden 1983-90.

Frågan om leverans till gemenskapens marknad från gemenskapens källor är än viktigare för vår fiskeberedningsindustri som sysselsätter 110 000 personer som arbetar i 2 500 till 3 000 företag, för att undvika ett alltför stort beroende av import från tredje land för leverans av råmaterial till beredningsindustrin.

Genom sin fiskeri- och utvecklingspolitik har gemenskapen unilateralt infört speciella preferentiella system för import av fiskeprodukter från AVS-länder, Marocko och Grönland. Dessa förmåner ger vissa fiskepartner betydande marknadsfördelar då fiskeprodukter från AVS-länder förs in tullfritt till gemenskapens marknad. De flesta marockanska fiskeprodukter har liknande fördelar. Vad gäller avtalen med Argentina och Grönland har dessutom förmånliga tulltariffer beviljats fiskeprodukter av intresse för de länderna men som gäller för alla. I samband med den progressiva avvecklingen av världens tariffära hinder som följer av Uruguay-rundan, kommer emellertid världens marknader att bli alltmer öppna och utländska konkurrenter kommer att kunna konkurrera på gemenskapens marknad, ibland med kostnadsnivåer långt under gemenskapspartnernas.

Vissa fiskeriavtal omfattar frivillig eller obligatorisk lossning av fångster från gemenskapens fartyg i hamnarna i de länder där gemenskapens flotta opererar. Både obligatorisk och frivillig lossning främjar ökad ekonomisk verksamhet och sysselsättning i dessa länder. Det finns dessutom lossning av högkvalitativa arter som kan användas antingen för vidare beredning med efterföljande export eller för leverans till den lokala marknaden.

2.3 Fiskeriresurser

Ett gemensamt åtagande för bevarande och rationell förvaltning av fiskeriresurser utgör ett av avtalens nyckelelement. I enlighet med internationella lagstiftning och UNCLOS är det partnerlandet och inte gemenskapen som fastställer om det finns ett överskjutande bestånd och som följaktligen fastställer hur stora fiskemöjligheter som skall erbjudas och vilka fiskevillkor som skall gälla för olika flottor, inklusive gemenskapens flotta. Bedömningen av beståndens status åligger kustlandet och eftersom våra fiskeriavtal aktivt stimulerar till forskning om bestånden, grundas förhandlingarna för förnyade fiskeriavtal på forskningsuppgifter som insamlats i samband med programmen som gemenskapen finansierat. Under senare år då fångstkvoterna pekade på problem med specifika fiskbestånd enligt vissa avtal, har gemenskapen unilateralt försökt minska fiskemöjligheterna för att bevara dessa bestånd.

Fiskezonerna inom vilka gemenskapens flotta opererar är planerade för att förhindra interferens med icke industriellt fiske från berörda länder och där ett land har en industriell fiskeflotta tas landets behov med i beräkningen vad gäller fiskekvoterna som erbjuds gemenskapen. De flesta AVS-länderna med vilka gemenskapen har fiskeriavtal har dock inte någon betydande inhemsk industriell flotta. Följaktligen fångar gemenskapen fiskbestånd som annars skulle förbli oexploaterade eller skulle fiskas, ofta illegalt, av fartyg från andra länder; i båda fall utan fördel för AVS-landet.

I motsats till närvaron av fartyg från icke gemenskapsländer är gemenskapens flottas närvaro väl reglerad och, i AVS-länderna, definierad enligt tydliga licensförfaranden med åtgärder för kontroll av vår flottas verksamhet; placering av observatörer på fartygen; kontroller till sjöss och i hamnar. Gemenskapens fartyg tvingas uppfylla tekniska villkor som fastställts i avtal i förhållande till bland annat godkända fiskezoner, redskap och maskstorlekar.

Kommissionen har alltmer strävat efter genomförande av åtgärder både i våra AVS partnerländers vatten och inom gemenskapen, för att garantera att bevarandet och de tekniska åtgärderna som noggrant utarbetats i förhandlingarna efterföljs av gemenskapens fartyg. I detta syfte fastställs finansieringsmöjligheter i avtalen för att göra det möjligt för tredje land att stärka sin kontroll, och nya kontrollsystem (satellit) kommer att ge möjlighet till ökad och mer noggrann övervakning. Kopplat till observatörerna ombord på fartygen, borde detta redskap betydligt förbättra kontrollsystemen. Medlemsstaterna har utvecklat specifika kontrollprogram som inriktar sig på fartyg som opererar enligt vissa avtal och ett administrativt samarbete har upprättats med partnerländernas kontrollavdelningar.

2.4 Utnyttjande av fiskeriavtal

Fiskeriavtalens förhandlas fram för att ge gemenskapens flotta potentiell tillgång till ett antal länders vatten. Utnyttjandegraden varierar från ett avtal till ett annat vilket kan betraktas utifrån två olika perspektiv, nämligen fiskemöjligheter och fångstkvoter.

Fiskemöjligheterna som fastställts i ett bestämt avtal beror på flera faktorer, i synnerhet våra partners fiskeripolitik, resurserna och de möjligheter som medlemsstaterna eftersträvar för sina fartyg. När man uppskattar utnyttjandegraden av dessa fiskemöjligheter bör man beakta vilka arter berörda flottor har som mål. Här finns två olika situationer. Fiskemöjligheter för tonfisk

och svärdfisk fastställs beroende på antalet fiskefartyg som har tillstånd att fiska. Med tanke på att dessa fiskar har en stor naturlig tendens till migration, kräver ofta fartygsägarna licenser som ger dem möjlighet att fiska över arternas hela migrationsområde. I motsats därtill grundas djuphavsfiske enligt avtal på olika parametrar, nämligen gemenskapsfartygens auktoriserade bruttoregister tonnage i våra partners vatten vid en given tidpunkt.

Det uppskattas att utnyttjandet av fiskemöjligheterna kommer att variera under avtalets giltighetstid, beroende på flera faktorer som till exempel licensavgifternas storlek, fångstkvote, arternas marknadspriser, klimat- och havsförhållanden, osv. Man bör observera att medlemsstaterna och fartygsägarna inte åläggs några böter om de inte till fullo utnyttjar fiskemöjligheterna som erbjuds under ett avtals giltighetstid, i synnerhet eftersom fartygsägare oftast betalar sina licenser kvartalsvis.

Den andra synpunkten avser omsättningen från själva fiskeverksamheten, eller med andra ord fångstkvoteerna för gemenskapsfartyg som opererar enligt fiskeavtalen. Under flera år försökte kommissionen förmå medlemsstaterna att meddela fångsterna från fartyg som opererade i de länders vatten, speciellt AVS-länders, med vilka gemenskapen hade ett avtal. År 1987 antog kommissionen en förordning (3151/87) i detta syfte. EG-domstolen upphävde förordningen 1989. Inte förrän 1993 tvingade en ny förordning (2847/93) medlemsstaterna att kontrollera sina fartygs fiskeverksamhet, i synnerhet i partnerländerna. Det betyder att korrekt grundade uppgifter om denna verksamhet först blivit tillgängliga under senare år. Kommissionen anser att ytterligare förbättringar krävs med tanke på en noggrannare och mer regelbunden rapportering om fångster av gemenskapsfartyg som opererar enligt avtalen.

Situationen vad beträffar vår flottas tonfiskfångster är annorlunda då den har ett separat fångstrapporteringssystem beroende på att fisket utförs både i internationella vatten och i våra partnerländers vatten eftersom fartygen följer arternas migration. Varje fartyg som fiskar tonfisk fyller i en daglig fångstblankett som överlämnas till berört fartygs medlemslands nationella vetenskapsinstitut. Kommissionen får en årlig rapport om varje fartygs fångster. Utifrån denna rapport utbetalas finansiella bidrag till partnerländerna för den del av fångsten som fartyget fångat i landets vatten.

2.5 Fiskeflottor

Fiskeverksamhet i tredje lands vatten enligt avtal bidrar till att minska fiskepressen på bestånd i gemenskapens vatten. 1 000 fartyg är engagerade i fiske enligt Marocko- och AVS-avtalen och ytterligare 300 fartyg är närvarande genom övriga avtal med Norge, Grönland, osv. Gemenskapsflottans närvaro under många år i partnerländernas vatten under första generationens avtal har bevisat den egna flottans utvecklingspotential att fånga de egna bestånden; därav en överföring av know-how och erfarenhet. Denna utveckling har ibland lett till att gemenskapens flotta fått färre fiskemöjligheter i vissa vatten.

Andra generationens avtal som omfattar skapandet av samägda företag och samriskföretag påverkar gemenskapens strukturpolitik för sin flotta, eftersom fiskefartyg överförs definitivt från gemenskapens flotta till berörda partnerländers flottor när det gäller samägda företag. Med dessa avtal moderniserar våra partner sina fiskeflottor och motsvarande minskning konstateras för gemenskapens flotta. När det gäller icke överskottsbestånd där ett samägt företag bildas, ersätter ett överfört gemenskapsfartyg ett befintligt fartyg och därmed ökar inte fiskeinsatserna.

Enligt avtalen med AVS-länder, får gemenskapsfartyg i allmänhet tillgång till resurser som utgör ett överskott för den inhemska flottan och som i annat fall antingen inte skulle exploaterats eller skulle exploaterats av konkurrerande flottor som agerar i öppet hav, i synnerhet asiatiska.

Naturligtvis kännetecknas flottorna i flera av världens utvecklade fiskerier av överkapacitet, d.v.s. alltför många fartyg i förhållande till tillgängliga fiskeresurser. Man försöker minska dessa flottors storlek och det är ingen tvekan om att denna process kommer att fortsätta inte enbart i gemenskapen utan även över hela världen. Överskottet av fiskekapacitet hotar den långsiktiga godtagbara exploateringen av bestånden och skapar stora problem för flottornas ekonomi. Fiskesektorns framtida utveckling är beroende av en minskning av flottorna till en nivå där fiskeinsatserna på sin höjd motsvarar högsta godtagbara avkastning av fiskeresurserna. Kopplad till flottornas expansion i vissa utvecklingsländer påverkar trenden gemenskapens fiskeripolitik och fiskeriatvål.

SEKTION III

Framtidsperspektiv

Ett nytt internationell rättsligt regelverk för fiske håller på att växa fram, som består av Förenta nationernas havsrättskonvention, Förenta nationernas överenskommelse om gemensamma bestånd och ständigt vandrande arter. (Agreement on straddling fish stocks and highly migratory fish stocks) samt den icke bindande FAO (Förenta nationernas fackorgan för livsmedels- och jordbruksfrågor) uppförandekodex för ansvarsfullt fiske. Gemenskapen har varit en aktiv deltagare i utarbetandet av ovanstående verktyg och måste därför, som ansvarig fiskeenhet, även aktivt och konstruktivt delta i implementeringsfasen.

Utvecklingen kan inte undgå att påverka gemenskapens fiskeriatv. Detta redskap som har varit nyckeln till den gemensamma fiskeripolitiken måste kunna anpassas till den nya internationella verkligheten och rättsordningen. Fiskesektorn kommer även i fortsättningen att stå under allmänhetens skarpa bevakning och fiskeriatv. kommer inte att undgå denna process. Avtalen måste vara, och man måste se till att de är, väl balanserade i båda parter intresse och ansvarsfulla när det gäller fiskemetoder och resursernas bevarande.

Olika faktorer kommer dock att påverka den framtida utvecklingen av fiskeriatv.

För det första kommer nivån på budgetanslagen att utgöra en huvudfaktor när det fastställs hur policyn kommer att utvecklas. I den rådande budgetsituationen lämnar kostnaderna för de existerande avtalen litet utrymme för förhandlingar om nya avtal och de kommer verkligen att äventyra omförhandlingar av nya avtal i framtiden. För det andra kan nya internationella förvaltningsriktlinjer och strategier, i strävan efter att uppnå målet med ett hållbart utnyttjande av fiskeresurserna så väl som våra partnerländers utveckling av den inhemska fiskerisektorn (flotta, bearbetningshjälpmedel och hamnar) leda till minskade fiskemöjligheter för gemenskapsflottan.

Kommissionen anser att den politik om fiskeriatv. som bör föras på kort och medellång sikt skall vara differentierad beroende på de olika fiskesituationer som omger de aktuella avtalen.

För det första utgör de avtal som omfattar ömsesidigt kvotutbyte, och i vissa fall gemensam förvaltning av bestånden, ett nyckelelement för förvaltning av den gemensamma fiskeripolitiken. Med hänsyn till att kvotutbytet är i balans, anser kommissionen att dessa avtal skall bevaras.

För det andra och med hänsyn till möjligheten att teckna avtal med nya partnerländer anser kommissionen att avtalen huvudsakligen bör grundas på andra generationens modell som omfattar ett främjande av samägda företag och samriskföretag och vara beroende av att de båda parterna har gemensamma intressen. En sådan ansats kan också tillämpas på en eventuell förnyelse av befintliga överenskommelser. Avtalet med Argentina har visat fördelarna med denna modell främst för partnerländer med etablerade fiskeindustrier som i Latinamerika, södra delen av Afrika och Nya Zeeland. De nya avtalens betoning på främjandet av en inställning till partnerskap mellan gemenskapen och partnerländer, som inte enbart begränsas till exploaterings- eller utvinningsfasen i fiskecykeln utan avser täcka hela fiskesektorn, innebär

ett erkännande av en varaktig långsiktig ömsesidig förmånlig fiskerelation som i sista hand grundas på en allt större integration av respektive fiskesektorer.

Slutligen har vi de avtal som innebär en finansiell kostnad för gemenskapen, i synnerhet avtalen med Marocko, Grönland och AVS-länderna, som brukar kallas "första generationens avtal". Dessa avtals sociala och ekonomiska betydelse för gemenskapen vad gäller sysselsättning, tillgång till marknaden, osv. har redan beskrivits i sektion II.

Den nya budgetläget för sektorn med fiskeriatvalen inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken medför dock ändrade villkor för slutandet av nya avtal vilket även är fallet för redan slutna avtal. Den ekonomiska verkligheten gör att man nu kan ifrågasätta, i förekommande fall, bibehållandet av vissa avtal för att kunna koncentrera gemenskapens ekonomiska satsningar på att utveckla de avtal som är mest intressanta för gemenskapens redare.

Utnyttjandegraden av dessa avtal när det gäller till redarna utställda licenser utgör en intressant indikator i detta hänseende. Här kan man bl a utläsa att vissa avtal som i stor utsträckning systematiskt underutnyttjas är av begränsat intresse för gemenskapens fiskare.

Till följd av detta bör gemenskapen på kort och medellång sikt överväga ett flertal alternativ.

- a) Den kan påskynda en begränsning av den gemenskapsflotta som verkar i icke-gemenskapsvatten

En sådan åtgärd förutsätter medel för att absorbera den berörda flottan som inte kan lämnas åt sitt öde. Det skulle därför behövas extra ekonomiska resurser utöver dem som redan planerats inom ramen för strukturella åtgärder för att främja omstrukturering eller skrotning av fartygen och för att begränsa riskerna för att dessa fartyg skall återvända till gemenskapsvattnen eftersom redan den nuvarande överkapaciteten måste elimineras.

För övrigt skulle denna begränsning säkerligen medföra ett ökning av gemenskapens beroende när det gäller dess försörjning av fiskeriprodukter som redan för närvarande uppgår till mer än 54 % och skulle få ytterst negativa konsekvenser på sysselsättningen, särskilt i gemenskapens kustregioner som är beroende av fiske och som redan är mycket missgynnade i detta avseende.

- b) Den kan dra sig ur de avtal som är minst attraktiva för sektorn.

Vissa avtal kan vid första anblicken se ut att höra till denna kategori, och besparingar skulle här kunna göras till fördel för andra avtal som uppenbart är ekonomiskt och socialt mer lönsamma. Vid en granskning får man emellertid inte bortse från ej mätbara parametrar, bland annat beskaffenheten hos de band som knutits mellan gemenskapen och det eller de berörda tredje länderna, och samstämmigheten i vår politik för förvaltning och kontroll av de fiskeaktiviteter som gemenskapens fartyg bedriver på avlägsna platser.

- c) Den kan koncentrera de ekonomiska satsningarna på de mest attraktiva avtalen.

Denna hypotes som går i linje med den föregående innebär en förhandling av den finansiella delen av de avtal som skall förnyas för att på ett systematiskt sätt kunna dimensionera dem i förhållande till sektorns verkliga intressen. Detta skulle innebära att de finansiella krav gemenskapen tar på sig genom framtida avtal skulle begränsas till ekonomisk kompensation, varigenom finansiering av alla andra aktioner utesluts. Det resultat man vill uppnå innebär således en jämn fördelning av existerande budgetmedel för att på så sätt koncentrera dem till nuvarande avtal eller till framtida avtal som erbjuder större potential.

- d) Gemenskapen kan ändra den nuvarande fördelningen av fiskeriavtalens kostnader.

För närvarande står kommissionen för huvuddelen av kostnaderna för fiskeriavtalen. Detta alternativ skulle innebära att fartygsägarna och/eller medlemsstaterna övertar en större del av arrangemangens nuvarande kostnader. Utöver de ekonomiska konsekvenserna skulle en sådan ändring kunna leda till en förbättrad utnyttjandegrad av vissa fiskeriavtal.

ISSN 1024-4506

KOM(96) 488 slutlig

DOKUMENT

SV

03 11

Katalognummer : CB-CO-96-496-SV-C

ISBN 92-78-09800-0

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg